

KLAGANDE

1. [REDACTED]
2. [REDACTED]
3. [REDACTED]
4. [REDACTED]

Ombud: Lennart Andersson
Frösunda Omsorg AB
Druveforsvägen 32
504 33 Borås

MOTPART

Programnämnd social välfärd i Örebro kommun
Box 34840
701 35 Örebro

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Karlstads dom den 7 oktober 2015 i mål nr 1310-15, 1315-15, 1316-15 och 1317-15, se bilaga A

SAKEN

Personlig assistans

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och bestämmer att [REDACTED] och [REDACTED] var för sig har rätt till ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för personlig assistans med 284 kr per timme under 2015 för de perioder som omfattas av nämndens respektive beslut den 9 mars 2015.

YRKANDEN M.M.

██████████ ██████████ ██████████ och ██████████ yrkar att kammarrätten fastställer att de var för sig har rätt till ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för personlig assistans med 284 kr per timme från och med januari 2015 och att beloppet ska justeras årsvis enligt det schablonbelopp som fastställs enligt socialförsäkringsbalken. De anför bl.a. följande. Det finns flera domar från kammarrätterna som styrker att ersättning för kostnader för personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, motsvarande det statliga schablonbeloppet är skälig. Kommunernas egen organisation, SKL, har räknat ut att schablonbeloppet för både 2013 och 2014 borde varit högre än det belopp som fastställts för den statliga assistansersättningen. Dessutom följer de flesta kommuner det statliga schablonbeloppet, vilket framgår av Socialstyrelsens rapport ”Kartläggning och analys av vissa insatser enligt LSS”, som publicerades i september 2015. Det styrker att de flesta kommuner och även SKL anser att det statliga schablonbeloppet är skäligt.

Programnämnd social välfärd i Örebro kommun anser att överklagandet ska avslås och anför bl.a. följande. I rättsfallet RÅ 2005 ref. 85 slås fast att det ekonomiska stödet från kommunerna ska utgå från de verkliga kostnaderna för insatsen, men att schablonbeloppet för den statliga ersättningen kan tjäna till viss ledning vid bedömningen av kostnadernas skälighet. Kommunen kan alltså inte ha en skyldighet att följa schablonbeloppet, oavsett vilken utredning som finns i det enskilda fallet. ██████████ ██████████ ██████████ och ██████████ har inte gett in något underlag som med nödvändig tydlighet visar att deras kostnader uppgått till yrkade 284 kr per timme. Nämnden har därmed inte kunnat göra någon bedömning av skäligheten av de yrkade kostnaderna. När en i och för sig ersättningsberättigad person inte bidrar med utredning som styrker yrkad kostnad, finns det alltså inte någon möjlighet för nämnden att pröva anspråket.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Av 2 § och 9 § 2 LSS följer att kommunen, om inte något annat avtalats, svarar för insatsen biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistansstimmar enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken.

██████████ ██████████ ██████████ och ██████████ har valt att anlita en assistansanordnare för att få den personliga assistansen utförd. Assistansanordnaren tar enligt uppgift betalt av dem per timme med ett belopp som motsvarar det av regeringen fastställda schablonbeloppet för den statliga assistansersättningen enligt socialförsäkringsbalken, vilket för 2015 fastställts till 284 kr per timme. ██████████ ██████████ ██████████ och ██████████ assistansanordnare har månadsvis fakturerat kommunen för kostnader för deras personliga assistans. De har var för sig ansökt hos kommunen om ekonomiskt stöd enligt 9 § 2 LSS med samma belopp, dvs. 284 kr per timme. Kommunen utger timersättning till privata utförare av personlig assistans enligt två olika ersättningsnivåer. Den högsta nivå som kommunen tillämpar understiger schablonbeloppet för assistansersättningen.

██████████ ██████████ ██████████ och ██████████ anser att de kostnader de begär ersättning för måste anses skäligen eftersom de inte överstiger schablonbeloppet för assistansersättningen. Nämnden anser däremot att kommunens ersättningsnivåer får anses motsvara de kostnader som kommunen har för motsvarande insats samt påtalar att de enskilda inte gett in någon specifikation över vilka kostnader de haft eller något underlag som visar att deras kostnader överstiger kommunens fastställda timbelopp. ██████████ ██████████ ██████████ och ██████████ menar dock att det är ett omöjligt krav att verifiera alla kostnadsposter och att ett sådant krav inte heller har något rättsligt stöd.

Vare sig [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] eller [REDACTED] [REDACTED] har såvitt framgår gett in något underlag som styrker de faktiska kostnaderna som finns för deras respektive assistans och inte heller något avtal mellan dem och assistansanordnaren. Nämnden har dock inte ifrågasatt att det finns sådana avtal och att avtalade timbelopp i och för sig motsvarar schablonbeloppet för den statliga assistansersättningen. Även om det saknas utredning om hur det begärda beloppet är beräknat, anser kammarrätten att de faktiska kostnaderna är det belopp som assistansanordnaren fakturerat, dvs. en timersättning som motsvarar det statliga schablonbeloppet.

Frågan därefter är om de faktiska kostnaderna är skäligen. Med skäligen kostnader avses samma slags kostnader som ersätts genom den statliga assistansersättningen, dvs. normala lönekostnader och vissa administrativa kostnader (prop. 1992/93:159 s. 175). Vid en sådan bedömning kan de kostnader som assistansanordnaren har i vissa fall vara av intresse. Det måste enligt kammarrättens mening dock finnas ett visst utrymme för att, åtminstone inom ramen för det statliga schablonbeloppet, relativt fritt fördela kostnaderna för den personliga assistansen på det sätt som bedöms lämpligast utan att den enskilde riskerar att bli utan ekonomiskt stöd för de faktiska kostnaderna för insatsen. Ett annat synsätt skulle – i strid med syftet med reglerna – kunna begränsa den enskildes möjlighet att välja assistansanordnare.

När de avtalade och fakturerade timkostnaderna i assistansen inte överstiger det schablonbelopp som finns för assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken och det inte heller kommit fram någon omständighet som talar för en annan bedömning anser kammarrätten att utgångspunkten måste vara att de faktiska kostnaderna är skäligen. I detta fall har det inte kommit fram någon sådan omständighet. Det saknar då betydelse att [REDACTED] [REDACTED] och [REDACTED] inte lämnat några underlag om hur kostnaderna för assistansen är fördelade.

██████████ ██████████ ██████████ och ██████████ yrkar att kammarrätten fastställer att de var för sig har rätt till ekonomiskt stöd enligt 9 § 2 LSS med 284 kr per timme från och med januari 2015 och att beloppet ska justeras årsvis enligt det schablonbelopp som fastställs enligt socialförsäkringsbalken. Kammarrätten kan dock endast pröva de frågor och de perioder som omfattas av de överklagade besluten. Överklagandet ska därför bifallas på så sätt att ██████████ ██████████ ██████████ ██████████ och ██████████ var för sig ska ha rätt till ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för personlig assistans med 284 kr per timme under 2015 för de perioder som omfattas av nämndens respektive beslut den 9 mars 2015.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Niclas Falkendal

Eveline Nilsson

Ewa Mårdberg
referent

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I KARLSTAD****DOM**
2015-10-07
Meddelad i
KarlstadMål nr
1310-15, 1315—1317-15**KLAGANDE**

1. [REDACTED]
2. [REDACTED]
3. [REDACTED]
4. [REDACTED]

Ombud: Lennart Andersson
Frösunda Omsorg AB
Druveforsvägen 32
504 33 Borås

MOTPART

Programnämnden social välfärd i Örebro kommun
Box 348 40
701 35 Örebro

ÖVERKLAGADE BESLUT

Programnämndens beslut 2015-03-09

SAKEN

Ersättning för personlig assistans

AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandena.

Dok.Id 141642

Postadress
Box 568
651 12 Karlstad**Besöksadress**
Rådhuset, Stora
torget**Telefon**
054-14 85 00
E-post: forvaltningsrattenikarlstad@dom.se
www.forvaltningsrattenikarlstad.domstol.se**Telefax**
054-14 85 30**Expeditionstid**
måndag – fredag
08:00-16:00

ÖVERKLAGADE BESLUT

Programnämndens beslut rörande [REDACTED] bifogas som bilaga 1. Programnämnden har samma dag meddelat beslut med samma innehåll för de övriga tre klagandena.

PARTERNAS TALAN

Klagandena yrkar att förvaltningsrätten upphäver de överklagade besluten och fastställer att de är berättigade till ekonomiskt stöd med 284 kr per assistanstimme fr.o.m. 2015. De yrkar vidare att beloppet sedan uppräknas årsvis motsvarande schablonbeloppet enligt 51 kap socialförsäkringsbalken. De anför bl.a. följande.

De är beviljade personlig assistans via kommunen med mellan 60 ([REDACTED]) och 196 ([REDACTED]) timmar per vecka. De köper sin assistans av en privat assistansordnare som ombesörjer att personliga assistenter utför arbete åt dem. Assistansordnaren tar betalt av dem per timme med det belopp som vid var tid gäller för assistansersättningen, 284 kr för 2015.

Med skäligen kostnader för personlig assistans avses samma slags kostnader som för assistansersättning som betalas av Försäkringskassan. Regeringens årligen beslutade timbelopp för assistansersättning ska vara vägledande för ersättningsnivån (se Regeringsrättens dom 2005 ref 85). Kammarrätten i Sundsvall har i en dom den 30 september 2014 (mål 450-13) funnit att kommunen ska utge timbelopp som sammanfaller med assistansersättningen.

Så länge deras assistansordnare inte fordrar mer betalt än vid var tid gällande schablonbelopp ska den finansiering de begär av kommunen också bedömas som skäligen. Ett annat synsätt skulle – i strid med syftet med reglerna – kunna begränsa valfriheten.

Programnämnden vidhåller sina beslut och tillägger bl.a. följande.

Klagandena har inte visat att de faktiska kostnaderna för deras personliga assistans uppgår till yrkade 284 kr per timme. Programnäm-

den har således inte kunnat göra någon bedömning av skäligheten av de nu yrkade kostnaderna.

På samma sätt som när enskild yrkar ersättning utöver det statliga schablonbeloppet bör krävas att sökanden – genom att inkomma med underlag – styrker uppgivna kostnader i den del de överstiger kommunens ersättningsnivåer. Kommunens kostnader för assistans uppgick för år 2015 inte till mer än motsvarande 256 kr per timme.

När det gäller skillnaden mellan kommunens ersättningsnivåer och det schablonbelopp som tillämpas av Försäkringskassan vill nämnden poängtera att assistans för vilken statlig ersättning utgår i väsentligt större utsträckning än den för vilken kommunal ersättning utgår utförs under ett stort antal timmar och därmed i högre utsträckning under kväll och natt. Detta leder till att statlig ersättning för assistans i större utsträckning omfattar kostnader i form av bl.a. ersättning för arbete på obekvämt arbetstid (ob-tillägg). Ökade kostnader i form av ob-tillägg ger naturligtvis även högre sammantagna kostnader. Utövande av assistans för vilken statlig ersättning utgår kräver också ofta – mot bakgrund av de sökandes behov – en högre kompetens hos utföraren än den som utförs mot kommunal ersättning. Även denna omständighet kan naturligtvis motivera en högre statlig ersättning för personlig assistans. Skillnaden i ersättningsnivåer är således sakligt grundad.

SKÄL FÖR AVGÖRANDET

Bestämmelser m.m.

Av 9 § 2 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) följer att kommunen svarar för att lämna biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken (assistansersättning). Med skäligen kostnader avses samma slags kostnader som ersätts genom den statliga assistansersättningen, d.v.s. normala lönekostnader och vissa administrativa kostnader (se prop. 1992/93:159 s. 175). I de senare ingår exempelvis kostnader för bokföring och revision, lokaler, utbildning, rekrytering och omkostnader för assistenter (se prop. 1996/97:1504 s. 138).

Den statliga assistansersättningen var ursprungligen avsedd att svara mot de verkliga kostnaderna för utförd personlig assistans, dock med högst ett visst av regeringen fastställt timbelopp, vilket även skulle vara vägledande i fråga om det ekonomiska stödet från kommunen (jfr prop. 1992/93:159 s. 71 och 175). År 1997 förändrades assistansersättningen genom en schablonisering av ersättningen. Genom förändringen kom assistansersättningen att lämnas med ett visst av regeringen fastställt belopp per timme, s.k. schablonbelopp, oberoende av vilka kostnader den ersättningsberättigade faktiskt hade. Schablonbeloppet bygger på ett beräknat genomsnitt av olika kostnadslag. Inom ramen för schablonbeloppet får den assistansberättigade själv avgöra hur stor del av beloppet som ska användas till lön och andra anställningskostnader samt hur mycket som ska användas till administration och andra kringkostnader. (Se prop. 1996/97:150 s. 138 och jfr prop. 2007/08:61 s. 19.) Någon motsvarande reglering infördes inte för det ekonomiska stödet från kommunen.

Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har i RÅ 2005 ref. 85 slagit fast att det ekonomiska stödet från kommunerna ska utgå från de verkliga kostnaderna för insatsen, men att schablonbeloppet för den statliga ersättningen kan tjäna till viss ledning vid bedömning av kostnadernas skälighet eftersom det är fråga om samma slags kostnader. HFD kom sedan av formella skäl inte att gå närmare in på om man i det aktuella fallet skulle följa schablonbeloppet vid skälighetsbedömningen.

I det av klagandena åberopade kammarrättsavgörandet ansåg kammarrätten utrett att den funktionshindrade personen haft faktiska kostnader för assistansen med 247 kr per timme, vilket motsvarade då gällande schablonbelopp. Underlag för fakturor hade givits in i det målet. När det sedan gällde skälighetsbedömningen var det främst de administrativa kostnaderna som målet handlade om (kommunen ansåg att dessa var orimligt höga). Kam-

marrätten ansåg att kostnaderna var skäliga och fastställde alltså ett timbelopp motsvarande schablonbeloppet. Kommunen överklagade till HFD men fick inte prövningstillstånd.

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan i målen är alltså vilken timkostnad som man ska räkna med när man bestämmer kommunens ersättning till klagandena för deras personliga assistans. Klagandena anser att man ska utgå från schablonbeloppet för assistansersättning, medan Programnämnden tillämpar en kommunal, lägre timersättningsnivå.

Schablonbeloppet för assistansersättning är inte bindande för kommunens ersättningsskyldighet enligt LSS. Enligt HFD:s ovannämnda dom kan man hämta ”viss ledning” från schablonbeloppet. I princip står det dock en kommun fritt att tillämpa en lägre timtaxa, om det finns saklig grund för detta.

Programnämnden har framhållit vissa omständigheter som förklaring till skillnaden mellan de kommunalt tillämpade beloppen och den statliga assistansersättningen. Huruvida dessa förklaringar är hållbara kan man möjligen ha olika åsikter om. Programnämnden har dock i målen presterat mer än klagandena i utredningsväg. Såvitt framgår är det som klagandena presterat enbart en uppgift om att deras assistansanordnare debiterar dem ett timbelopp motsvarande schablonbeloppet. Något fakturaunderlag e.d. har förvaltningsrätten inte tillgång till. HFD har förvisso angett att assistansersättningens schablonbelopp kan tjäna till ledning även för kommunal ersättning, men det innebär inte att kommunen automatiskt skulle vara skyldig att följa assistansersättningsschablonen oavsett vilken utredning som finns i det enskilda fallet.

Med hänsyn till utredningsläget i målen finner förvaltningsrätten inte tillräckliga skäl att frångå de av kommunen fastställda timbeloppen. Annat har inte framkomit än att dessa motsvarar lagens begrepp ”skäligen kostnader”. Överklagandena ska därför avslås.

ÖVRIGT

Det antecknas att förvaltningsrätten samtidigt avgör två liknande mål som rör ersättning från Sunne kommun (1399—1400-15).

ÖVERKLAGANDE

Förvaltningsrättens dom kan överklagas. Hur man överklagar, se bilaga 2 (Dv 3109/1B)

Joar Berglund, rådman

I avgörandet har deltagit även nämndemännen Cecilia Mtuya, Jan Gustavsson och Stig Arne Persson

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.